

Skördetid

FOTO: PUBLICUM OCH KÄLLSTORP

Från stugan kan gästerna på Källstorp i Dalsland blicka ut över sädesfälten. Kornet som fortfarande står kvar vajar tungt och lyser alldeles gult. Skörden är i full gång. Göran kör tröskan systematiskt över fältet. Halmen flyger och far och säden samlas upp i behållaren. Efter sig lämnar skördetröskan en stubb av gula stjälkar och strängar av halm.

Lite längre bort, neråt dalgången, går korna fortfarande ute. Hur länge korna går i hagen beror på betet. Är hösten kall och regnig blir markerna leriga och gräset slutar att växa. Då tas korna hem tidigare än om hösten är torr och solig. Oftast sker installationen i början av oktober. Tillsammans med plöjningen är just installationen det sista som sker i höstbruket. Innan dess är det mycket som skall fixas. Spannmålen skall skördas i rätt tid, ensilaget skall eventuellt skördas en andra gång, halmen lagras, säden tas om hand och ladugården ställas i ordning för korna.

På Lycke, som värdgården heter, bedrivs skogsbruk och så odlas det hö, havre och korn. Mycket går åt till de egna djuren, men en del säljs till andra lantbrukare. På gården finns kor, kalvar, hästar, får, höns, katter, kaniner, hund och minigrisen Pumba. Och så värdfamiljen såklart; Yvonne och Göran Augustsson med sina fyra barn. Gården arrenderades av Görans far från 1950-talet, men är nu i familjens ägo.

HÖBALS KONST

Höet skördas först, redan i juni eller i början av juli. Det är förstas olika från år till år beroende på vädret.

– Att torka höbalar är en konst. De skall läggas snyggt omlott på torken. Detta för att luften från torkfläktarna inte skall ta närmaste vägen ut genom springorna mellan balarna. Luften måste pressas genom balarna för att få bra hökvalité och undvika att det börjar mögla, berättar Yvonne.

Kornet och havren skördas senare och för att veta om kornet är klart att skördas kan man nypa av kärnorna och bita i dem.

– Är de hårda är det dags att skörda. Sedan så ser man det på färgen också. I början är de gröna och när de är mogna är de gula.

Till sin hjälp för att vara riktigt säker på att kornet skördas vid rätt tidpunkt har Yvonne och Göran en vattenhaltsmätare. Den visar hur hög vattenhalten i kornet är, och den bör ligga på 16-17%. Ju fuktigare kornen är när det skördas, desto längre tid måste de torka efter skörd.

Skördetid är en hektisk tid på gården. Vill man, så får man gärna hjälpa till om man är gäst på Källstorp. Kanske kan man få åka med i traktorn ute på fältet, eller så kan man ta i för kung och fosterland och rulla de stora halmbalarna till rätt plats.

HÖSTÄVENTYR

Förutom att det råder hög aktivitet på gården så händer det också en hel del runt stugknuten under hösten. Lingonen mognar och svampen dyker upp lite här och där.

– Det har varit alldeles otroliga mängder svamp i skogen de senaste åren. Mycket kantareller och trattkantareller, säger Yvonne.

Så även om du bara tänker ge dig ut på en cykeltur eller en kort promenad i skogen, så är det en bra idé att ta med dig en extra påse eller en korg. För man vet aldrig vad man hittar för skatter ute i skogen. Väl tillbaka hemma i stugan går det sedan utmärkt att koka sylt eller rensa svamp för torkning. En och annan tom glasburk kan vara bra att ta med hemifrån innan avresa.

Under hösten är det vanligt att man ser älg i trakten, och en utflykt blir lätt ett äventyr. Kanske styr ni kosan ner mot Häresjön där ni kan låna båt och fiska efter gädda, gös och

abborre. Egenfångad fisk till middag smakar extra gott!

Gäster med god ridvana kan upptäcka omgivningarna från hästryggen. På gården bor fyra hästar; Eminette är en ardenner, men ändå "minstingen" i sällskapet. Hon är bara ett år gammal och skall köras in så att hon kan dra vagn i framtiden. Monsieur Nintendo är en svart liten shetlandspionny, China är av rasen tinker och skäck. Halvblodet Winga är brun och skall följa i början av nästa år.

LUGN KOFÖSNING

På sädesfältet blir ytan av vajande korn allt mindre i takt med att behållaren fylls med korn. Varje år skördas 60-70 ton spannmål på Lycke och det torkas och lagras på gården. Innan det används som utfodring krossas det i spannmålskrossen. Halmen som blir kvar efter tröskan samlas upp, pressas och används som strö i stallet.

När korna tas in för vintern skall det nya

stallet vara klart. Tjurarna som stått inne under sommarhalvåret har farit på sin sista resa och mellanväggarna i ladugården tas ner. Detta för att man skall kunna komma in med baklastaren, en slags traktor med skopa, som kör ut all den gamla ströbädden som plöjs ner på åkrarna. Alla väggar tvättas och den nya bädden anläggs. Mycket halm i botten gör att det kommer ner ordentligt med syre och det kan bli en bra kompost. När bädden är i ordning och allt är rent och fint, är det dags att hämta korna.

– Göran brukar gå före och ropa på korna och då följer de efter honom, berättar Yvonne.

– Jag och några andra går bakom med ett rep emellan oss och håller korna samlade.

Väl tillbaka i stallet gör korna sig hemmastadda. De ligger på djupströbädd, en teknik som innebär att bädden värmer under hela vintern. Framåt våren väntar nya kalvar och så småningom sommarbetet. Och sedan är det höst igen... 🌾

Höst på lantgård

Hösten bjuder på många guldkorn när man bor på lantgård. I skogen bakom huset mognar kantareller och lite senare även trattkantareller och lingon – bara att plocka och bära upp sig hem till skafferiet. I lantbruket är det fullt upp med att skörda och ställa in djuren för vintern.

Ibland kan man som gäst få hjälpa till i skördarbetet, om man vill. Men visst går det alldeles utmärkt att bara ta det lugnt också. Ta en fisketur eller strosa runt och leta svamp och bär utan att ha någon tid att passa. En kulen dag avslutas med fördel framför brasan, i ett vedeldat badkar eller i bastun.

De olika grödorna på fälten mognar olika snabbt. Först ut under tidig höst brukar vallfröna vara, det som ska bli utsäde till nya beten och slåttervallar. Sedan kommer de gulblommande oljeväxterna, rågen, höstvetet, ärtorna, kornet och havren. Vårvetet och linet hör till det som mognar sist. I Skåne tar man upp betor ända fram till jul.

Skördetröskan skär av stråna, slår ur korn och frön och släpper ut halmen bakom sig. Spannmålen samlas upp i tröskans tank. Halmen kan användas som strö till djuren på vintern, till värme i gårdens halmpanna eller hackas och vändas ner i jorden som gödning.

När skörden är bärgad och halmen är intagen skall jorden förberedas för nästa sädd – direkt eller till våren. Det görs med ett tallriksredskap eller en kultivator och oftast plöjning. Ogräs och sjukdomar dämpas och jorden luckras upp. Vilka maskiner som används till vad är olika. Det utvecklas ständigt nya maskiner som skall klara av flera moment. Detta för att spara både tid och pengar åt lantbrukaren. Åkrar som inte skall höstsås ligger sedan förberedda under vintern. Åkrar som skall höstsås däremot, harvas till lagom bruk innan de sås med höstvetet eller höstråg. Höstsådden groor innan den första frosten kommer och de små plantorna klarar förhoppningsvis vintern. Höstvetet mognar tidigare än vårvetet vilket gör det säkrare att få in på hösten, men lyckas man med vårvetet så brukar det mjölet ha bra bakegenskaper vilket ger bättre betalning. Genom att så en del åkrar på hösten fördelas arbetet med sådden över året liksom riskerna för dåligt väder och missväxt. 🌾